

13. ВЕРТИКАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

А.В. Ківер

Національний університет харчових технологій

Необхідність забезпечення динамічного розвитку підприємств України в умовах невизначеності впливу зовнішнього середовища обумовлює потребу пошуку балансу між зовнішніми факторами та внутрішнім середовищем, вимагає розроблення та реалізації сучасних концепцій, технологій та ефективних управлінських рішень у діяльності підприємств для забезпечення підвищення результативності їх функціонування та економічного зростання. Одним із напрямів підвищення ефективності діяльності в умовах конкурентного середовища та поширення глобалізації є посилення інтеграційної взаємодії та формування інтегрованих структур різних типів.

Вітчизняні підприємства підштовхують до об'єднання такі спонукальні чинники: необхідність налагоджування нових виробничо-технологічних зв'язків; структурна перебудова виробництва, яка неможлива без координації всіх «ланок» технологічного ланцюжка; потреба у залученні інвестиційних ресурсів; зростання трансакційних витрат у результаті зміни характеру взаємовідносин між підприємствами внаслідок ринкових трансформацій, прагнення зайняти монополіне становище, збільшити доступ до інформації та заощадити на розробці й створенні нових видів продукції [1].

Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання підприємств різних галузей, пов'язаних технологічним процесом виробництва готового продукту. Як переваги цього виду інтеграції для поєднаних підприємств можна назвати: економію у витратах за рахунок відходу від ринкової вартості в інтегрованих виробництвах: зниження наскрізних питомих витрат на виробництво кінцевої продукції й економія витрат, пов'язаних з використанням сторонніх підрядників і посередників; відбувається зниження трансакційних витрат і зменшення непрямого оподаткування проміжних продуктів виробництва, отже, собівартість кінцевої продукції буде на порядок нижче, ніж у самостійних підприємств-конкурентів; оперативність у перерозподілі матеріальних і фінансових ресурсів між підприємствами; можливість реалізації капіталомістких проектів, науково-технічних програм (за рахунок консолідації фінансових ресурсів); поліпшення контролю якості; захист власної технології; зниження рівня невизначеності функціонування; більша стабільність і менша залежність від негативних змін кон'юнктури; обмеження конкуренції шляхом монополізації постачання сировини й

напівфабрикатів, а також розподільних каналів; переважні позиції в конкурентній боротьбі за рахунок контролю наступних за виробництвом стадій руху товарів [2].

Важливою передумовою розвитку вертикальної інтеграції в Україні стала недосконалість податкового законодавства: об'єднання підприємств в одну компанію дозволяє значно знизити витрати з податку на додану вартість і оптимізувати розподіл прибутку всередині підприємства [2].

Виробникам хлібобулочної продукції слід звернути увагу на потенційні можливості використання переваг внутрішньогалузевих кластерів; крім того, для підприємств хлібопекарської галузі актуальним є посилення інтеграційних відносин з виробниками борошна (забезпечення виробництва власною сировиною) та торговельними підприємствами (збільшення обсягів збуту та розширення ринку) (табл.) [3].

Таблиця

Сучасні тенденції розвитку інтеграційної взаємодії підприємств, які виробляють хліб та хлібобулочні вироби

Ініціатори інтеграції	Тип інтеграційної взаємодії	Мотив та мета інтеграції
Борошномельні підприємства	Придбання виробників хліба та хлібобулочних виробів	Розширення та/або утримання ринків збуту продукції (борошно), вихід на ринок хліба та хлібобулочних виробів
Хлібопекарні підприємства	Посилення інтеграційної взаємодії з: борошномельними підприємствами та агрохолдингами торговельними підприємствами, розширення фірмової торговельної мережі	Посилення ринкової влади, захоплення та/або утримання ринків збуту. Доступ до ринків агросировини та ринків збуту готової продукції. Збільшення обсягів збуту та розширення меж ринку
Борошномельні підприємства	Придбання виробників хліба та хлібобулочних виробів	Розширення та/або утримання ринків збуту продукції (борошно), вихід на ринок хліба та хлібобулочних виробів
Агрохолдинги	Придбання виробників хліба та хлібобулочних виробів	Розширення ринку збуту сільгоспсировини, вихід на ринок хліба. Закінчення виробничого циклу

ЛІТЕРАТУРА:

1. Парсяк В.Н. Малий бізнес в системі корпоративних відносин: Монографія / В.Н. Парсяк. – Херсон: Олді-плюс, 2003. – 456 с.

2. Кондрашов О.М. Промислова політика в Україні: теорія, методологія, практика управління: [монографія] / О.М. Кондрашов. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 367 с.:

3. Нестерчук Ю.О. Інтеграційні процеси в аграрно-промисловому виробництві: монографія / Ю.О. Нестерчук. – Умань: Видавець "Сочінський", 2009. – 372 с.

Науковий керівник – Левченко Ю.Г., к.е.н.